

Sochy a prostorová tvorba

Průvodce programem

8.–9. třída

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

mu
ze
um ŘÍČANY

A photograph of children participating in a stone carving activity outdoors. In the foreground, a boy in a blue shirt is focused on carving a large, light-colored stone block with a hand saw. To his right, another boy in a dark blue shirt and safety goggles looks towards the camera. In the background, other children are working on similar projects. The scene is set in a wooded area with a wooden fence and a pile of logs visible.

Zažij sochy v přírodě.

Staň se na chvíli sochařem
a vyzkoušej si řemeslo.

Poznej významy pomníků
a soch ve svém městě.

Debatuj o podobě
veřejného prostoru.

Průvodce programem stručně představuje obsah programu, upozorňuje na zajímavosti a formou fotografií z realizace ukazuje, jak program probíhá. Jednotlivé lekce je možné využít například jako materiál pro žáky, kteří se části programu nemohli účastnit.

Metodika pro učitele a všechny další přílohy jsou ke stažení na webu:

www.regionalniucebnice.ricany.cz

CO TO ZNAMENÁ?

	Práce ve skupině
	Zamyšlení
	Úkol
	Reflexe
	Tip

Osnova:

---

1. Sochy v Říčanech

Tematický blok č. 1 (Sochy v Říčanech),
téma č. 1 (Socha A. Švehly)

---

2. Sochy a řemeslo

Tematický blok č. 2 (Sochy a řemeslo),
téma č. 1 (Sochy a řemeslo)

---

3. Graffiti v Říčanech

Tematický blok č. 3 (Graffiti a streetart),
téma č. 1 (Graffiti a streetart)

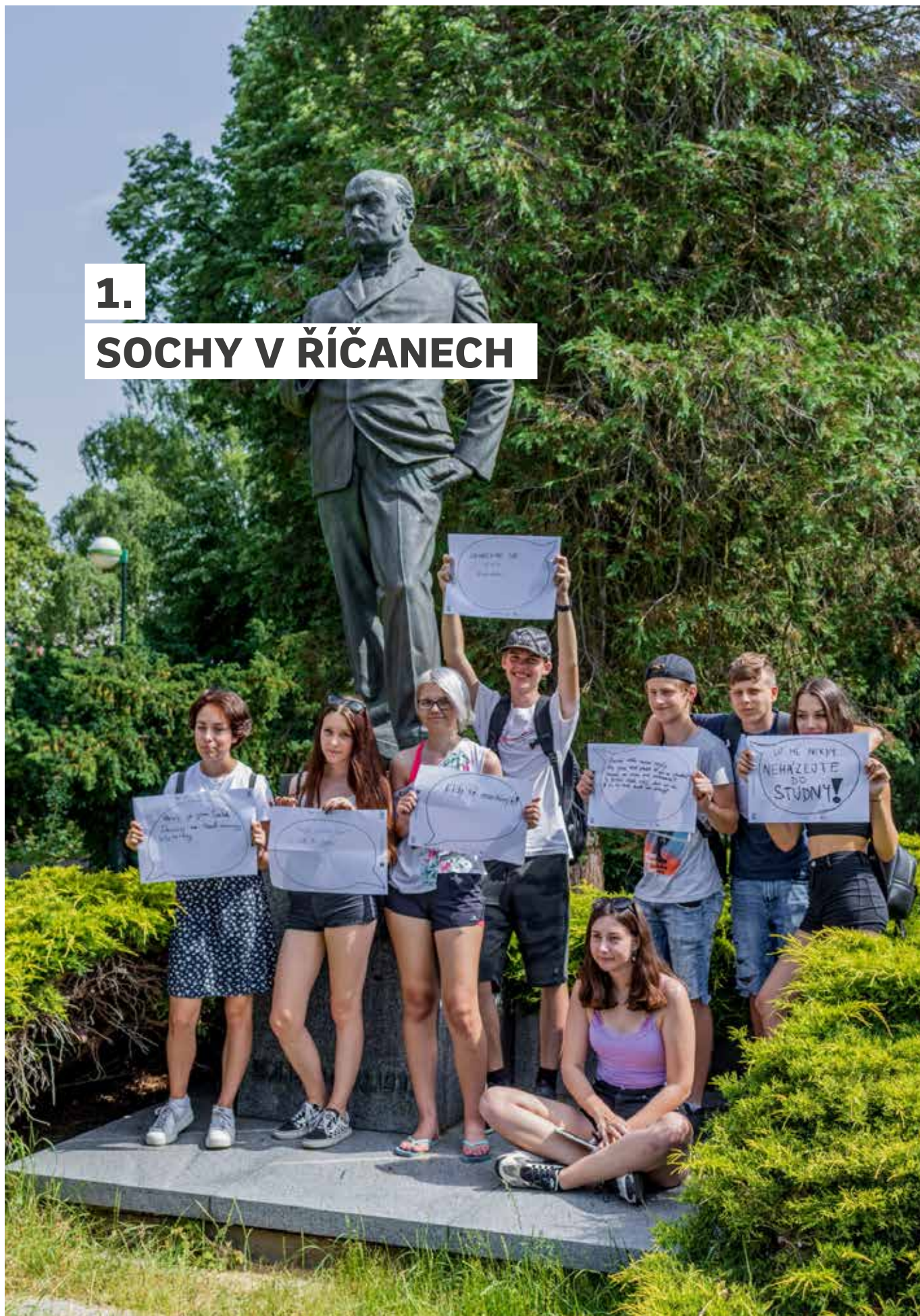
---

4. Umění a příroda

Tematický blok č. 4 (Umění a příroda),
téma č. 1 (Landart)

1.

SOCHY V ŘÍČANECH

1. SOCHY V ŘÍČANECH

Které sochy v Říčanech znáš? Tipneš si, kde se nacházejí a koho nebo co představují?

5)

4)

2)

3)

LIDI ZVÍRAŤA V PARKU
NA NÁMĚSTÍ
SOCHA
VE MĚSTĚ V MUZEU
ZNAHÉ OSOBNOSTI
SOCHA KOMENSKÉHO

1)

Správné řešení:
1) betonové křeslo
v parku Antonína Švehly,
2) J. A. Komenský před
gymnázium na náměstí
J. A. Komenského,
3) dřevěná skulptura
na Lázeňské louce,
4) socha Antonína Švehly
v parku Antonína Švehly,
5) dřevěné objekty před
gymnázium na náměstí
J. A. Komenského

Bronzová socha Antonína Švehly dnes stojí v parku Antonína Švehly v Říčanech. Vytvořil ji sochař Alois Bučánek a původně byla umístěna na náměstí před radnicí. Její slavnostní odhalení se odehrálo 4. října 1936 za přítomnosti říčanských sokolů a členů Selské jízdy.

Kdo byl Antonín Švehla a jak je jeho osoba spojena s Říčany? Spoj správné tvrzení s obrázkem (příloha 4.2, příloha 4.3).

A. Švehla:

- 1) Byl jedním z 5 mužů 28. října.
- 2) Narodil se do selské rodiny.
- 3) Zastával se českých rolníků a pěstitelů cukrové řepy.
- 4) Byl politikem a předsedou agrární strany.

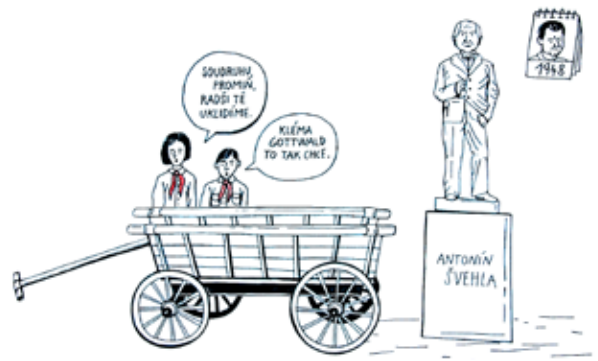

“ Švehla byl důležitý politik. ”

“ Ty jo, starý volební plakát! ”

Socha Antonína Švehly v Říčanech má velice pohnutý osud. Byla postavena v roce 1936 na náměstí před budovou radnice. Dnes však socha stojí na jiném místě.

Co se se sochou stalo?

Pokus se podle fotografií rekonstruovat, co se v minulosti se sochou stalo, a napiš její příběh. Vzpomeň si, kdy byla socha vztyčena a zamysli se nad historickým kontextem.

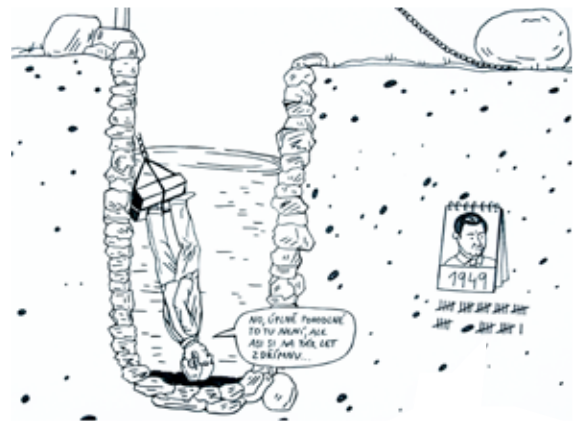

Socha byla po revoluci znovu slavnostně vztyčena v parku Antonína Švehly, kde stojí dodnes.

Představovali jsme si, co by nám Antonín Švehla vzkázal, kdyby jeho socha ožila.

“
Nenechte se opít rohlíkem!
”

“
Nikdy se nevzdávejte!
”

Odpověz na tyto otázky:

- 1) Kolikrát byla socha A. Švehly vztyčena?
- 2) Kolik let byla socha schovaná ve studni?
- 3) Proč byla socha problematická pro nacistický režim? A proč pro komunistický?

(příloha 4.4, příloha 4.5)

Mladíci, kteří sochu zachránili, prokázali statečnost, ale ne každý člověk musí být hrdina a někdy je těžké se postavit na stranu proti nepříteli. Důvodů může být více. Strach o rodinu, o práci apod. Odvaha není samozřejmá a je třeba o ni pečovat a vážit si jí.

V programu jsme se zamýšleli nad tím, jak se cítili mládenci, kteří sochu zachránili. Co jim mohlo v té době hrozit (příloha 4.6).

Je dobře, že se znovu postavila – je vidět, že lidé věří dále v jeho ideály. V tu chvíli byli zase svobodní. Mohli tím projevit svůj názor.

?

Kdyby se stalo, že by někdo chtěl sochu opět strhnout nebo odstranit (nyní v současnosti, ve které žiješ ty), jak by ses zachoval/a?

Měli k němu úctu, stáli za jeho názorem, báli se, že sochu zničí. Museli se bát, kdyby na to přišli, bylo by po nich. To je zrada.

Je to kulturní památka, já bych sochu zachránil.

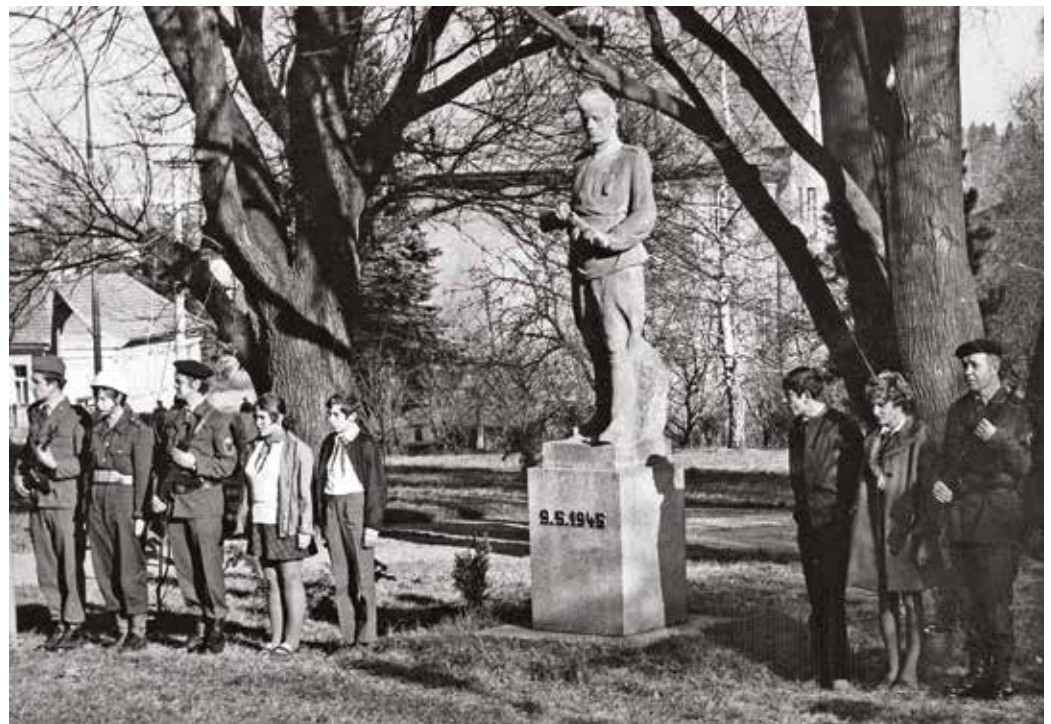
To je pravda, ale já bych se asi bála o svoji rodinu.

V parku, kde nyní socha Antonína Švehly stojí, můžete také najít jeden prázdný podstavec. Na něm před revolucí 1989 stávala socha rudoarmějce, která je v současnosti na říčanském hřbitově. Na historické fotografii vidíme čestnou stráž. Některé děti zde také skládaly pionýrský slib.

Mnoho podobných režimních pomníků bylo po listopadu 1989 odstraněno a mnoho jich na svých místech zůstalo. Vyvolává to veliké a často emotivní debaty o tom, jak se máme vyrovnávat se svojí minulostí. Mezi lidmi jsou zastánci toho, že se mají sochy odstraňovat, ale jiní zas poukazují na to, že jsou sochy součástí naší minulosti. Svou historii bychom měli vysvětlovat a poučit se z ní. (příloha 4.8)

Představ si, že se účastníš debatní hry, ve které máš vymyslet argumenty pro to, proč by se problematické sochy neměly bourat. A pak si představ, že naopak hájíš druhou stranu. Vymyslíš aspoň 2 argumenty pro každou stranu?
(příloha 4.9)

“
Vypadá to, že stále uznáváme ideály,
” které socha představuje.

”

“
Můžeme k soše dát
” vysvětlující cedulku.

”

“
My tady sochu vojáka nechceme, co si o tom budou
” myslet malé děti?

”

“
Je třeba minulost
” vyprávět a vysvětlovat.
Když tu socha vojáka
” nebude, můžeme
lehce zapomenout.

”

“
Musíme vést veřejné debaty a umět si
” navzájem naslouchat.

”

My jsme při debatě nakonec došli k tomu, že nejdůležitější je hledat kompromisy a umět vyjádřit a formulovat svůj názor.

SOCHY A MATERIÁLY

?

Záleží na materiálu?

Sochu Antonína Švehly v Říčanech vytvořil sochař z bronzu. V Říčanech můžeme najít další sochy nebo objekty, které jsou z jiných materiálů. Vzpomeneš si, z kterých materiálů jsou?

Současní umělci využívají pro sochy i jiné než tradiční materiály. Často to není ani socha jako figura, ale třeba jenom objekt, který může být abstraktní. Vyhledej si na internetu některá umělecká díla a napiš, co za materiál umělci využili:

1) Jeff Koons (Puppy)	A) elektronika, kabely
2) Krištof Kintera (Neuropolis)	B) člověk, živá socha
3) Kostnice, Sedlec v Kutné Hoře	C) květiny
4) Gilbert and George (The singing sculpture)	D) led
5) Markéta Jáchymová (Ledový Václav Klaus)	E) lidské kosti, živá socha

Řešení:
1)-C), 2)-A),
3)-E), 4)-B),
5)-D)

Umělec může mít různé důvody, proč používá pro své sochy konkrétní materiál. Může to být tradiční materiál jako hlína nebo sádra, která se používá pro modelování, například pro figurální sochy. S hlinou hojně pracoval Miroslav Hudeček, který vytvořil bustu J. A. Komenského a také bustu T. G. Masaryka. Tu najdete na hlavním náměstí v Říčanech. Ale také může umělec volit materiál podle určitého záměru. To znamená, že materiál, ze kterého je socha vytvořena, má i další význam a přesah.

S žáky v programu jsme debatovali nad tím, že busta Václava Klause byla vytvořena z ledu a vystavena před Úřadem vlády, kde na slunci velice rychle roztála. Umělkyně tak upozorňovala na názory tehdejšího prezidenta, který popíral a zlehčoval problematiku globálního oteplování.

?

Jaké důvody podle tebe měl umělec Krištof Kintera k využití starého elektronického odpadu pro své dílo?

Vyber z následujících fotografií dvě, které nejvíce vystihují, co pro tebe znamená socha. (příloha 4.11)

Významný člověk.

Socha může mít zajímavý tvar.

Socha – něčí práce.

Nemusí být realistická postava, ale myšlenka umělce a každý si v tom pak může najít něco svého.

Vzpomínka.

Mají hlubší význam.

Baví mě tvar.

Kus umění.

Za každou sochou je myšlenka.

2.

SOCHY A ŘEMESLO

2. SOCHY A ŘEMESLO

V programu Sochy a řemeslo vám představíme 3 příběhy sochařského řemesla z říčanského regionu.

Zkus správně spojit fotografii s textem a odhalit tyto příběhy. Kdo se za nimi skrývá? (příloha 4.12)

Táhne mě to k surovému dřevu, kamenům a hlíně. Je to asi dáno náturou vypěstovanou ve svobodných dětských letech, kdy jsem rád utíkal do lesa.

Byla to odvážná představa realizovat osmimetrovou dvojpodlažní fontánu s dvěma nádržemi – v kamenině.

Jsem stavitel vysokých pískových hradů, hlubokých tunelů, kamenných pícek a dřevěných bunkrů.

Naše řemeslo je mnohem víc, než jen zaměstnání – je to poslání, které přechází z otce na syna a je součástí historie naší vlasti.

Našel jsem obětavou a pracovitou ženu... Těch historek, co bychom vám mohli vyprávět. Sedm let jsme bydleli a pracovali v ateliéru na Vinohradech, ve 4. poschodí. Byla tam taková zima, že mrzla voda.

Mnozí Řičanští vědí, že z Pánkovic dílny pochází velká část pomníků na místním hřbitově.

Vyber si, se kterým sochařským řemeslem se chceš seznámit a vyzkoušet si ho.

Keramika je pro Hudečkovy jejich život.

Pánkovi dědili řemeslo.

Gavlovský vzpomíná na své dětství, jak si hrál v přírodě.

Lukáš Gavlovský pracuje se dřevem a je známý svými přírodními realizacemi převážně pro zahrady a dětská hřiště. Využívá různé druhy dřeva a nechává promlouvat jejich kresbu a tvary.

VYZKOUŠEJ SI PRÁCI SE DŘEVEM

Rodina Pánků sídlí v Říčanech. Její kamenosochařská dílna zde má dlouholetou a významnou tradici. Pánkovi pracovali například na katedrále sv. Víta, nepřetržitě od roku 1720 do roku 1920.

VYZKOUŠEJ SI PRÁCI S YTONGEM

Manželé Hudečkovy si v Říčanech postavili dům a usadili se tady. Jsou známí hlavně svými uměleckými realizacemi v keramickém odvětví. Celý život společně pracovali, tvořili sochy a umělecké objekty. Tvorbu Hudečkových můžeme vidět i u nich na zahradě.

VYZKOUŠEJ SI PRÁCI S KERAMIKOU

V programu jsme vytvořili 3 dílny, které žáci mohli navštívit. V každé dílně jsme měli k dispozici vhodné nástroje a materiál. Prošli jsme si dílny a lektorka žákům ukázala, jak s nástroji bezpečně a správně pracovat. (příloha 4.13)

Ukazujeme si nářadí, které budeme používat, a projdeme instrukcemi, jak s ním bezpečně a správně zacházet.

Připravujeme dílny, potřebujeme ponky, nářadí, plachty a stoly.

Mohli jsme si vytvořit vlastní návrh sochy, ale dílna byla hlavně k tomu, abychom si řemeslo vyzkoušeli. Zkoumali jsme materiál, jak se chová, jak se s ním pracuje a jaké nabízí možnosti pro prostorovou tvorbu.

Na začátku bylo potřeba se domluvit, co budeme dělat a kdo s kým bude tvořit.

DÍLNA–YTONG

V této dílně jsme si vyzkoušeli práci kameníka, ale nepracovali jsme s kamenem, který je velmi náročný na opracování. Přeskočili jsme tak přípravné práce kamenosochaře, který musí přírodní kámen nejdříve k modelování připravit pomocí řezání, štípání a frézování.

Měli jsme možnost vyzkoušet si práci s ytongem. Použili jsme k opracovávání různé nástroje, například kladivo, pilu, majzlík, brusný papír.

Je to docela dřina!

Tohle dřevo jsme našli v lese, líbí se nám.

DÍLNA–DŘEVO

Při zpracování dřeva řezbář uplatní řadu pracovních úkonů od modelování přes přípravu materiálů k měření, řezání, frézování, vrtání, opracování řezbářskými dláty a noži až po povrchové úpravy. Pracovní prostředí tvoří dílny nebo ateliéry s pracovními stoly a hoblicemi, se strojním vybavením a nezbytnými ručními nástroji. K nejběžnějším užívaným technikám patří figurální a reliéfní řezby, dřevořezy a dřevoryty.

DÍLNA–KERAMIKA

Vypracování hlíny:

- Hlína by měla být natolik zvlhčená, aby při modelování nepraskala po okrajích a byla pružná.
- Pokud chcete hlínu zvlhčením zjemnit, vezměte si menší hrudku hlíny do dlaně a promačkávejte ji postupně oběma rukama. Zkoušejte, zda hlína na okrajích nepraská.
- Vymodelujte z hlíny kouličku. Potom ji několikrát „obouchejte“ o podložku. Nebojte se ji hodit silou z větší výšky.

“
S keramikou už jsem dělala, baví
mě, že pracuješ hlavně rukama.”
”

Při práci jsme si všímali a vlastníma rukama poznali, že se 3 materiály, se kterými jsme pracovali, chovají různě. Po ukončení dílen a úklidu jsme vytvořili takové skupiny, aby v každé byl někdo z každé dílny. Měli jsme za úkol mezi sebou diskutovat a pojmenovat rozdíly mezi materiály.

YTONG	DŘEVO	KERAMIKA
„Ytong je měkčí než dřevo.“	„Ytong se asi časem rozdrolí, dřevo shnije.“	„U keramiky můžeš přidávat a ubírat, to u ostatních materiálů nejde.“
„S ytongem se pracuje lehčeji než s kamenem.“	„Dřevo je větší než ytong.“	„U keramiky pracujeme hodně rukama.“
		„S keramikou je delší proces, schne, vypaluje se...“

Pak jsme napsali své dojmy z programu do dopisu 3 řemeslníkům. Přečti si některé a odhadni, komu je žáci mají odeslat. Namaluj šipku od dopisu k obálce s adresou.

Které slovo se nejčastěji objevuje ve vzkazech řemeslníkům? Zamysli se nad tím, co jsi zjistil/a a proč to tak asi je.

3.

GRAFFITI V ŘÍČANECH

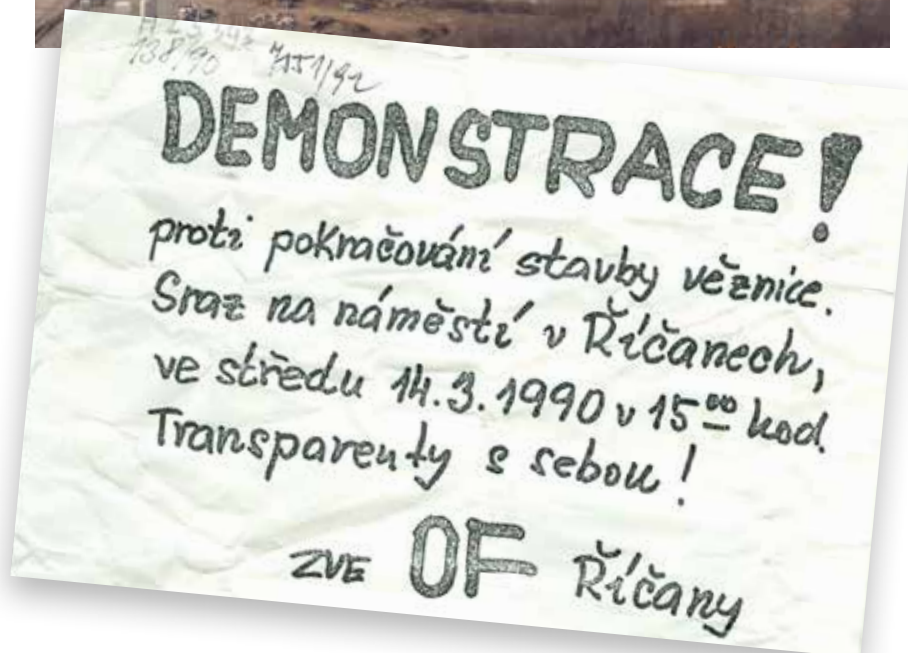

3. GRAFFITI V ŘÍČANECH

Říčanská věznice je opuštěným místem na okraji Říčan. Jedná se o starou rozestavěnou budovu z betonu, kterou zarůstají stromy a rostliny. Její stavba začala v roce 1986 a při výkopech základů byly objeveny vzácné historické nálezy. Věznice však nebyla nikdy dostavěna, v současné době slouží jako místo, kam chodí lidé sprejovat graffiti, fotit a natáčet videa.

- 1) Co bylo nalezeno v zemi při počátečních výkopech stavby?
- 2) Z jakého století jsou nálezy, které se našly na místě říčanské věznice?
- 3) Proč nebyla věznice dostavěna?

(příloha 4.14)

Když jsme se s žáky v programu zamýšleli nad tím, co pro nás znamená opuštěné místo, mluvili jsme o tom, že tam může být klid a ticho. Někdo chodí na opuštěná místa s partou kamarádů, aby tam pobývali stranou města. Říčanská věznice může inspirovat svojí atmosférou, oprýskanými zdmi a graffiti.

Někomu však může připadat, že takové místo je zbytečné, zabírá místo a také může být nebezpečné. Co tebe napadne jako první, když se řekne říčanská věznice?

KULTURNÍ PAMÁTKA

DOBRODRUŽSTVÍ

„ Já tam chodím dělat graffiti. “

ÚNIK Z MĚSTA

RIZIKO

INDUSTRIÁLNÍ
ATMOSFÉRA

„ My bychom to nebourali, říčanskou věznici známe a chodíme tam. “

„ Kdyby tam nebylo riziko, není to tak zajímavé. “

Graffiti a streetart se prvně objevily v USA, kde byly spojovány s tvorbou pouličních gangů, které mezi sebou bojovaly o území ve svých městech. Postupně se z graffiti stala forma protestu, vyjadřování a definování vlastní identity v rámci společnosti nebo rebelství vůči politikům a moci. Lidé, kteří se zabývají graffiti, mají svůj vlastní slovník pojmů, kterým pojmenovávají různé typy graffiti, způsoby malby nebo umístování na zdi nebo jiná místa.

Prohlédni si fotografie graffiti z Řičan.

Poznáš, kde ve městě jsou?

Přiřaď pojmy k fotografiím (příloha 4.15).

1)

LEGAL

graffiti, které je vytvořeno na místě, kde je to povoleno

4)

BLOCKBUSTER
veliký nápis
zjednodušených
a čitelných písmen

3)

2)

PIECE

velká, komplexní
a náročná malba

TAG

stylizovaný podpis, většinou
vytvořený v jedné barvě

5)

- 1) Legal v podchodu říčanské železniční stanice. Autorem je umělec, který si říká REAL143. Zadavatelem bylo město Řičany.
2) Piece a legal pod železničním mostem v ulici Rydlova, autorem je REAL143.
3) Tag, stylizovaný podpis.
4) Podchod pod železnici od ulici Scheinerova. Tagy a blockbustery.
5) Betonové stěny kolem železničního koridoru, od ulice Scheinerova.

Některá graffiti z fotografií jsme poznali a mluvili jsme o tom, kde všude v Říčanech graffiti můžeme najít. Shodli jsme se na tom, že graffiti se v Říčanech nachází hodně v oblasti kolem železniční tratě na betonových stěnách. Je rozdíl, když někdo někomu posprejuje dům a když namaluje něco docela hezkého na šedé betonové zdi. Graffiti jsou aktivita na hranici zákona, ale je to společenské téma, které nás zajímá a baví.

Graffiti může být svobodný projev, ale také může omezovat svobodu někoho jiného.

Rebelství je protest proti autoritě.

Zkus vytvořit svůj vlastní tag nebo návrh na piece.

MENK to je místní legenda. Všude jsou jeho nápisy, ale ještě ho nikdo nikdy neviděl.

Určitě to musí být sranda dělat graffiti, ale pak není sranda vlastnit dům, který mi posprejujou.

Graffiti je taky umění, vyjadřuje pocity.

Ve skateparku bych nechal volný prostor pro graffiti. Ve městě bych vyčlenil zdi na legál.

Vybarvi jedno tvrzení, které podle tebe nejlépe vyjadřuje, co je to graffiti:

Pane učiteli, my si to chceme pověsit v naší třídě.

Tohle je náš svobodný projev.

To je logo ze seriálu, na který se díváme. To je hodně cool.

4.

UMĚNÍ A PŘÍRODA

4. UMĚNÍ A PŘÍRODA

Je příroda krásná jako obraz? A může být příroda sama o sobě obrazem a uměním? Tyto otázky si kladli umělci, kteří dali v šedesátých letech 20. století vzniknout novému uměleckému směru: **landartu**. Umělci se v něm obracejí k přírodě jako ke zdroji inspirace, ale také jde o jakýsi návrat k ocenění hodnot a krásy přírody. Výtvarníci využívají barvy, struktury a tvary přírody. Významným rysem tohoto uměleckého směru je fakt, že landartová díla jsou pomíjivá a zadarmo. Často vznikají venku, prší na ně a po čase zmizí. Umělci tak upozorňují na to, že umění nemusí být jenom drahý obraz v galerii, ale že umění může být venku a je dostupné pro každého.

Pacovská
lípa

Třešňová alej
v Říčanech

Rokytká

Srnčí rybník

?

Určitě chodíš někdy do přírody v okolí Říčan. Jaké je tvoje oblíbené místo? Jak se tam cítíš? Rád/a se díváš do krajiny? Máš třeba svůj oblíbený strom, na který lezeš a díváš se pak z výšky dolů. Nebo možná rád/a skáčeš po kamenech, balancuješ na kládě a staviš z přírodnin sochy.

Podívej se
na animaci o landartu
a inspiruj se 3 umělci, kteří se
ve své tvorbě věnují landartu.

ŘÍČANSKO
Regionální
učebnice

V každém příběhu animace můžeš vidět trochu jinou práci umělce s přírodou. Zamysli se nad tím, jaká klíčová slova se hodí k jednotlivým umělcům. Některá slova se mohou opakovat, není jedno správné řešení. (příloha 4.17)

Andy Goldsworthy

KRAJINA

DETAIL

ŽIVÝ OBRAZ

PROTEST

HRA

Zorka Ságlová

BARVY

RÁMOVÁNÍ

PROŽITEK PŘÍRODY

KOMPOZICE

ROVNOVÁHA

Ivan Kafka

HAPPENING

GEOMETRIE

TVARY

MEDITACE

Happening je umělecká forma, která vznikala ve druhé polovině 20. století. Umělec vyjadřuje své myšlenky pomocí akce, kterou zorganizuje. Je to jakési umělecké představení, kterého se účastní i diváci a společně s umělcem se podílejí na uměleckém výrazu. Jde o využití prostoru, například prostředí venku pro ozvláštňení nějaké situace. Umělci často pro své happeniny vytvářejí scénáře a psané pokyny pro účastníky happeningu. Hlavním cílem umělců je zapojit účastníky do akce, aby umělecký zážitek prožívali všemi smysly, jde o jakousi aktivizaci smyslového vnímání. Tedy nejen vizuální, kdy se díváme na obraz, ale jde také o hmat, čich nebo sluch. Proto happeniny často doprovázejí aktivity zvukové a hmatové.

“Kafka má jednoduchou myšlenku, to se mi líbí, zaměřuje se na detail.”

“Když se umělec rozhodne dělat happening, tak musí být odvážný.”

Andy rád pobýval v přírodě,
protože se mu asi líbila její
dokonalost.

Zorce šlo o to vzbudit pozornost,
být jako rebel, udělat změnu.

S žáky jsme se rozhodli vyzkoušet tvorbu landartu. Uvažovali jsme o vhodném místě, aby tam bylo z čeho tvořit. Žáci navrhli, že půjdeme do lesa blízko školy, kde je malý rybníček.

Pro landartovou práci jsme si s sebou vzali vhodné pomůcky: různé provázky a nůžky.

Připomněli jsme si, jaké záměry ve své tvorbě měli umělci z animace. Někdo skrze umění hledá prožitek z přírody, někomu jde o jakési rámování a zamyšlení. Příroda může být citlivým a důležitým tématem.

” Happening je tvořivý a hravý. “

” Můj mechový strom mi asi 7krát spadl. Jeho hlavní myšlenkou je rovnováha. “

” Zaujalo mě, že jsem mohl objevovat nové možnosti. “

” Vytvořili jsme si svůj soukromý prostor, jenom pro nás dva, a díváme se na přírodu. “

” Nápad vyšel z našeho odvážného holčičího srdce. “

” Je to změna prostředí, od stolu, kde kreslím na papír, ven do přírody. “

Pokud tě baví dívat se na svět jinak a rád/a tvoříš, vyzkoušej muzejní program Ornamenty, kde najdeš další inspirace pro tvorbu venku a v místě, kde žiješ.

ŘIČANSKO
Regionální učebnice